

**ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**

*Романова Т. А., ст. викладач
Національний університет «Запорізька політехніка»*

Сучасні умови детермінують повагу до людського розмаїття, встановлення принципів солідарності та безпеки, що забезпечує захист та повне інтегрування в соціум усіх верств населення, в тому числі – дітей з особливими освітніми потребами.

У науковому світі існують різні дефініції понять «цінності» та «ціннісні орієнтації»: з погляду педагогіки, ціннісні орієнтації – специфічні утворення у структурі особистості, що визначають зразки поведінки, діяльності, спілкування, як система цінностей, усвідомлених особистістю, керуючись якими можна сформувавши позитивну мотивацію нормативної поведінки, то в циклі філософських наук поняття «ціннісні орієнтації» співвідноситься з категоріями «норми і цінності» або ж «ідеали» особистої і суспільної діяльності. Усі ці підходи, безперечно, взаємодоповнюють один одного, розкривають ті або інші риси ціннісних орієнтацій як суспільного, так й індивідуального феномена [2, с. 153].

Національні цінності є значущими для одного народу, проте їх не завжди поділяють інші народи. Наприклад, почуття націоналізму зрозуміле і близьке лише поневоленим народам і чуже тим, які ніколи не втрачали своєї незалежності. До цієї групи цінностей належать такі поняття, як патріотизм, почуття національної гідності; історична пам'ять тощо.

Громадянські цінності ґрунтуються на визнанні гідності людей і характерні для демократичних суспільств. Це, зокрема, права і свободи людини, обов'язки перед іншими людьми, ідеї соціальної гармонії, поваги до закону тощо.

Родинні цінності – моральні основи життя родині, стосунки поколінь, закони подружньої вірності, піклування про дітей, пам'ять про предків.

До моральних цінностей, на думку науковців, належать: уявлення про добро і зло, справедливість і честь, які виступають своєрідною оцінкою характеру життєвих явищ, етичних достоїнств і вчинків людей тощо. Абсолютно вічні цінності – загальнолюдські цінності, що мають універсальне значення та необмежену сферу застосування (доброта, правда, любов, чесність, гідність, краса, мудрість, справедливість тощо) [3].

Загалом, моральні стосунки в родині накладають відбиток на все життя людини, оскільки їх вплив пов'язаний, по-перше, з сильними переживаннями, по-друге, вони триваліші, по-третє, в них закладаються підвалини всіх моральних ставлень людини до суспільства, до праці, до інших людей. Цінності особистого життя мають значення, насамперед, для самої людини, визначають риси її характеру, поведінку, стиль приватного життя тощо.

Професійно-ціннісні орієнтації в науковій літературі розглядаються за такими напрямками як засіб диференціації особистістю об'єктів професійної діяльності за їх значенням. Ціннісні компетентності пов'язані з ціннісними орієнтирами того, хто навчається, його здатністю бачити і розуміти навколишній світ, орієнтуватися в ньому, вміти вибирати цільові та смислові установки для своїх дій і вчинків, ухвалювати рішення [1].

Моральні та духовні цінності складають духовний потенціал, що є інтегральним утворенням, що поєднує можливе й дійсне, свідоме й

несвідоме зі здібностями особистості до прийняття, переживання і творчого втілення у життя загальнолюдських цінностей та власної системи ціннісних орієнтацій. Духовний потенціал є особливою системою відновлюваних внутрішніх ресурсів духу людини, здатною до саморозвитку, спрямованою на творчу самореалізацію (як особистісну, так і професійну).

Отже, формування системи ціннісних орієнтацій у майбутніх фахівців зі спеціальної освіти у процесі професійної освіти є актуальним завданням сучасної вищої освіти.

Література:

1. Гриньова В. М. Проблема цінності в психолого-педагогічній літературі. *Проблеми особистісної орієнтації педагогічного процесу* : зб. наук. пр. Харків, 2000. № 4. С. 26-33.

2. Потапчук Т., Лякішева А. Формування ціннісних компетентностей майбутнього соціального педагога як науково-педагогічна проблема. *Педагогічний часопис Волині*. № 2(13). 2019. С. 149–154

3. Яремчук Н.Я. Проблема формування ціннісних орієнтацій студентів класичного університету в системі їх професійної підготовки. URL : http://www.rusnauka.com/ONG/Pedagogica/2_jaremchuk%20natalija.